

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Emma Šílová

Název práce: Obraz žen jako matek, hospodyň a zaměstnankyň v časopise Vlasta v roce 1948

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

Daniela Kolenovská

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Předložená bakalářská práce je obsahovou analýzou časopisu Vlasta, konkrétně se zaměřuje na vybrané texty z jeho ročníku 1948. Aby ověřila platnost teoretických závěrů M. Feinberg, D. Nečasové a M. Pullmana, pokud jde o nijak zásadní proměnu československé společnosti po komunistickém převratu roku 1948, soustřeďuje se analýza na ty články Vlasty, které se vztahují k roli ženy jako matky, hospodyně a zaměstnankyň. K tomuto výběru posloužilo v předložené bakalářské práci zejména dílo feministické socioložky H. Havelkové. V závěru autorka s M. Pullmanem konstatuje, že pokud jde o postavení žen v Československu, prokázala její obsahová analýza časopisu Vlasta, že komunistický převrat z února 1948 („nástup státního socialismu“) nevedl k jasným společenským proměnám.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Práce má promyšlenou strukturu, stručně vymezuje teoreticko-metodologická východiska a srozumitelně postupuje přes v úvodu stanovené kategorie obsahové analýzy k závěru. S ohledem na to, že cílem práce bylo ověřit platnost jednoho z teoretických proudů historiografie poválečného socialismu, pokládám za slabinu, že se autorka neorientovala také v dalších interpretačních konceptech. Do značné míry tak limitovala nezávislost své úvahy a zabývala se možností dosáhnout originálního závěru.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Bez ohledu na drobné chyby a překlepy práce po stránce jazykové i technické splňuje nároky kladené na bakalářskou úroveň.

4. KONTROLA ORIGINALITY TEXTU

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému:

Theses Turnitin Ouriginal (Urkund)

Komentář k výsledku kontroly: 9% - odpovídá citacím a obsahu poznámek.

5. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

V úvodu striktně vymezená obsahová analýza vybraného souboru článků Vlasty je poctivě provedená a formálně dobře zvládnutá. Ve vybraných kategoriích přináší přesvědčivé výsledky. Jednostranné teoretické ukotvení práce nicméně nedovolilo kvalitní interpretaci těchto výsledků v širším dobovém a mediálním kontextu. Za kritické pokládám následující dvě chyby:

A) Marxismus-leninismus není teorie, jak autorka bez dalšího předpokládá, ale ideologie. Marxova a Engelsova teoretická práce byla nejprve Leninem upravena podle praktických potřeb bolševiků (viz tzv. tvůrčí marxismus) a následně reinterpretovaná Stalinem pro službu sovětskému státu, který rezignoval na světovou revoluci. Je tedy nutné důsledně rozlišovat mezi Marxovou a Engelsovou teoretickou pozicí a utilitárním bolševismem Lenina a následným utilitárním izolacionismem Stalina. V práci mimo toho chybí názory (a pojmy) klíčových teoretiček ženské otázky na straně bolševiků (Luxemburg, Zetkin, Krupská nebo Kolontaj).

Namísto toho autorka prezentuje levicovou interpretaci postavení ženy ve společnosti nepřehledně a chybně, když nerozlišuje od 19. století v mnohém neslučitelné socialistické a bolševické pozice. To je při důležitosti

národního a demokratického socialismu v československých (českých) dějinách nepřijatelné. Autorka v této části svého textu mylně spoléhá na útržky ze sekundární literatury, namísto toho, aby se opřela o originální texty a vyjasnila, jak přesně definovala postavení ženy bolševická teorie. Nedokázala tak jasně vymezit konkrétní podobu bolševické praxe, kterou KSČ do specifických podmínek poválečné rekonstrukce Československa reálně zaváděla. Ve výsledku je práce v tomto ohledu značně nepřesvědčivá a prakticky se nemůže věrohodně vyjádřit k platnosti tvrzení zvolených autorit ve věci nijak dramatické proměny pounorového Československa.

B) Své teoretické závěry práce opírá o analýzu jediného časopisu, který se od svého založení formoval v národněsocialistickém prostředí. Není nijak překvapivé, že levicový časopis nezaznamenal s únorem 1948 okamžitou proměnu. Zde se autorka měla zorientovat na dobovém československém trhu s periodikou pro ženy jako celku. Obsahoval totiž i tituly stavěné kolem křesťanského nebo konzervativního světového názoru. Mám zde na mysli zejména produkci komunisty roku 1948 znárodněného nakladatelství Melantrich (zejm. roku 1948 zrušená Milena, časopis moderní ženy), dále časopis Venkovská žena: věstník ministerstva zemědělství pro zájmy a osvětlení venkovských žen; Selka, kalendář pro katolické ženy a dívky československé; nebo Styl: módní a společenský časopis; Žena a domov (ale i Pražanka, Moravanka...) atd. Právě v oblastech naznačených už názvy těchto časopisů dochází s únorem 1948 ke změně. Ignorování těchto souvislostí znovu vede autorku k mylnému potvrzení jejích teoretických vzorů.

6. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- 1) Vysvětlíte, jak se liší koncept „nástupu státního socialismu“ v únoru roku 1948 v Československu od narativu „vítězného února“ a „komunistického převratu“. O jaká historická fakta se opírá?
- 2) Jak lze interpretovat výsledky vaší obsahové analýzy Vlasty v kontextu vývoje ostatních dobových ženských časopisů?
- 3) Jak a na základě jakých teoretických děl konstruovala KSČ po druhé světové válce poměr mezi muži a ženami ve společnosti?

7. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(A-F):

S ohledem na uvedené výhrady doporučuji práci k obhajobě s hodnocením C - D.

Datum:
V Praze 15.1.2025

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.